

AVÂRE GENÇLİK & GARDENBAR GECELERİ*

FİKRET ADİL, 1901’de İstanbul’da doğdu, 1973’te tedavi için gittiği Zürih’te öldü. Gezi yazıları, roman ve oyun çevirileri ve dergi yayıncılığı yanında özellikle İstanbul’un bohem hayatını konu alan kitaplarıyla tanınmıştır. *Asmalımescit 74* (2015) ile başladığımız “Fikret Adil Kitaplığı”, *Intermezzo*’nun (2015) ardından yazarın iki kitabını bir araya getiren *Avâre Gençlik & Gardenbar Geceleri* ile sürüyor.

*SEL YAYINCILIK / FİKRET ADİL KİTAPLIĞI

***SEL YAYINCILIK**

Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

<http://www.selyayincilik.com>
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:
Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

***SEL YAYINCILIK: 867**
Fikret Adil Kitaplığı: 03
ISBN 978-975-570-872-0

**AVÂRE GENÇLİK &
GARDENBAR GECELERİ**
Fikret Adil

© Bu yapıtın yayım hakkı *Fikret Adil*'in temsilcisi
Telif Hakları ONK Ajans Ltd. Şti.'den devralınmıştır, 2014
© Sel Yayıncılık, 2014

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Yayına hazırlayan: Selahattin Özpallabıyıklar
Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Haziran, 2017

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Fikret Adil

Avâre Gençlik
&
Gardenbar Geceleri

GARDENBAR GECELERİ

Başlarken

“Medeniyet, bir yere her zaman fena tarafından girer” derler. “Medeniyet” kavramı üzerinde tartışılabilir. Sözgelimi, ne bileyim ben, dans etmek medeniyet midir? Bara gitmek medeniyet midir? İçki içmek, çorapsız, yarı çıplak gezmek medeniyet midir? diye sorulabilir. Fakat başarılı saydığımız Batı dünyasından milletlerin dans ettiği, bara gittiği, içki içip çorapsız, yarı çıplak gezip gezmediği üzerinde tartışılmaz.

Biz de, Doğu kültürünü bırakıp Batı kültürünü alırken, işe önce gözle görünenden başladık. Bu değişimin savaşı sonu gibi bir döneme rastlayışı, insanların eğlenceye olan tabii eğilimleriyle de birleşince, bizi Batı medeniyetine bar kapısından soktu.

O halde, geliniz, sizinle Gardenbar’a gidelim. Haydi, ortaoyunlarında olduğu gibi, ayağınızı kaldırınız, başınızı eğiniz, zira 1939 modeli bir otomobile biniyoruz. Bindiniz mi? Tamam. Çek şoför Tepebaşı’na!

Geldik, inelim.

Fakat o ne? Gardenbar ortada yok. Ne olmuş? Yıkılmış. Ya?.. Demek yıkılmış.

Evet. Gardenbar yıkıldı. Hem de üç gün içinde yıkılıverdi, ve ilginçtir, Balkan Savaşı’ndan beri ayakta duran bu binanın temeli yokmuş, demin sizin otomobile binebilmenize yardım için hazırladığım ortaoyununun “yeni dünya”sı gibi, Gardenbar da bir “dünya” imiş.

Bir başka dünya.

Gardenbar’ın bulunduğu yerde, şimdi, bir dans pisti ile bir sürü enkaz var. Enkazı, küfeli birtakım insanlar karıştırıp duru-

yorlar. Acaba ne alıyorlar? Yaklaşıp birisine soruyorum. Önce benim bir rakip olmadığım kanısına varıyor, sonra anlatıyor.

– Burada para yenirdi beyim. Şimdi yıktılar. Aralıklardan, deliklerden falan düşmüş olabilir diye arıyoruz.

Onları orada bırakıyorum. Ayrılıyorum. Fakat evde, ben de anılarımın enkazı arasından, Gardenbar gecelerimi çıkarmaya uğraşıyorum.

* * *

Yukarıda, Batı medeniyetine bar kapısından girdik, dedim. Garip bir rastlantı, bu girişe çok yakından tanık olmamı sağladı.

Rus İhtilali'nin İstanbul'a getirdiği Beyaz Ruslar, Çarlık Rusyası'nın en medenileri (!) idi. Türk İstanbul'a, medeniyetin ilk zehrini onlar aşıladılar. Geleneksel İstanbul ailelerinden büyük savaşın sarsıntularından kurtulabilmiş olanlar, bu Beyaz Rus "Harem"inin kollarına düştü, orada eridi, bitti.

Bu saldırının mahvettiği bir genç tanırdım. Son lirasını harcadıktan sonra aklı başına geldi. Geldi mi dersiniz? Hayır. Akılını tamamen kaybetti, ve servetini eriten, kendini büyük düşes diye tanıtan çok güzel bir kadını vurmak üzere olduğunu haber aldım. Bu haberi bana zavallı anası, o zamanlar çalışmakta olduğum gazeteye getirmişti.

Arkadaşımın nerede olabileceğini biliyordum. Gittim. Tam zamanında yetişmişim. Beni görünce ağlamaya başladı.

Eğlence yerinde ağlayan bir insan görünümü kadar münasebetsiz bir şey olamaz. Kaldırıp, kendisini, teselli için, müdüriyet odasına götürdüm ve orada Thomas ile tanıştım.

Thomas, Çarlık Rusyası'nın en büyük ve ünlü barlokantasının sahibi, mesleğindeki başarısından dolayı nişanlar almış Amerikalı bir zenciydi, bu arada da Maksim'i açmıştı.*

* Thomas hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. <http://gokhanakcura.blogspot.com.tr/2014/03/istanbulda-bir-siyah-rus-yillar-once.html> (e.n.)

Thomas, meseleyi anlayınca, büyük düşesi çağırıldı. Arkadaşımın onun yüzünden düştüğü durumu anlattı, ve sordu:

– Şimdi ne yapacaksın?

Büyük düşes, küçülmüş, düşünüyordu. Bir süre, Maksim'in müdüriyet odasında, dışarıdaki cazbandı bile unutturan bir sessizlik oldu. Nihayet, kadın:

– Şimdi mi, dedi, kolay, kazandığımı ona vereceğim ve artık onun için çalışacağım.

Demek, büyük düşes de onu seviyordu. Bir an dostumun gözlerinde, idam mahkûmlarının kurtuluş ihtimalini hatırladıkları zamanki parıltıyı gördüm. Fakat teklifin ne kadar acıklı olduğunu algılayınca parıltı söndü. Bu o kadar açık seçik oluyordu ki, Thomas da gördü. Ve, bu satırları yazarken dahi, gözlerimi yaşartan bir hareket yaptı, âşıklara:

– Gelene kadar bekleyiniz, dedi. Beni aldı, çıktık.

Maksim hıncahınçtı. İki artist yıldırım gibi hareketlerle bir Rus dansı yapıyorlardı.

Numara bitince alkış koştular. Artistler selamlayıp çekildiler. Ortaya Thomas çıktı. Uzun parmaklı elleriyle orada bulunanları okşar gibi hareketler yaparak susturdu ve:

– Hanımlar, beyler, dedi, size bu akşam, görmeyeceğiniz bir numara sunacağım. Görmeyeceğiniz, fakat bileceğiniz bir numara! İşte. Başlıyorum.

Bir genç, bir kadını seviyor. Bütün servetini onun için harcıyor, bitiriyor. Kadın, genci, önce parası için sever görünmüş. Sonra, o da sevmiş. Ve şimdi, gence "Ben çalışır, seni beslerim" diyor. Fakat genç, servetinden sonra, onurunu da yitirmek istemiyor. İki âşık ölüme karar veriyorlar.

Thomas sustu. Etrafına bakındı.

Birkaç kişi "Bize ne!.." falan diyecek oldular. Yanlarındakiler dürttüler. Thomas:

– Bu kadar, dedi, on dakika sonra ölmüş olacaklar. Sizleri selamlarım, hanımlar, beyler!

Bütün salon ayağa kalkmıştı. “Hayır! Olamaz! Bırakmamalı!” sözleri duyuluyor, Thomas’ın etrafı alınıyordu. Şaşırılmışım. Bu aralık Thomas’ın karşılarında saygıyla eğildiği birkaç kişi sokuldular, ona bir şeyler söylediler.

Thomas bir garson çağırıyor, bir tepsi getirtti ve gene aynı el hareketleriyle etrafı susturarak:

– Görmeyeceğiniz, fakat bileceğiniz bu numaranın son kısmını, dedi, değiştirmeye karar verdik. Onlar ölmeyecekler, evlenecekler. Ve şimdi, sizden, onlar için, kurtarma parası toplayacağım.

Ve tepsiyi önce kendisiyle görüşen kimselere götürdü. İçine yüz liralıklar, elli liralık, ve daha küçük rakamlar belirten, banknotlar yığıldı.

Sonra, müdüriyet odasına girdik. Kapıyı vurmaya unutmuştuk. Açtığımız zaman, âşıkları kucak kucağa bulduk. Tepsiyi önlerine bırakıp acele çıktık.

* * *

Garip bir şekilde, bar âlemine girişim böyle oldu.

Gardenbar’ın Tarihçesi

Yıl 1911. Balkan Savaşı’ndayız. Durum çok kötü. Her tarafta hastalık. Kolera başgöstermiş. Kızılay her zaman olduğu gibi yardım için çırpınıyor. Fakat sefalet ve hastalık o kadar fazla ki, bu yardıma bütün memleketin katılması gerek.